

ТОЧКА ПОВТОРНОГО ЗАМОВЛЕННЯ ТОВАРНО-МАТЕРІАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК ВАГОМА КОМПОНЕНТА УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Забезпечення безперебійного функціонування сучасного підприємства, наявності достатньої кількості товарно-матеріальних цінностей на складах, передбачених потребами саме цього суб'єкта господарювання, визначають актуальність даного дослідження.

Матеріальні цінності займають найбільшу частину в структурі оборотних активів та виступають важливою складовою господарської діяльності окремого підприємства. Функціонування господарюючого суб'єкта за відсутності або недостатній кількості ТМЦ стає практично неможливим. При цьому, надмірний розмір запасів вносить перепони у ритмічну роботу та збільшує витрати підприємства. Отже, розвиток наукових досліджень щодо можливості удосконалення інформаційної бази прийняття рішень стосовно оптимізації управління наявністю та рухом запасів є досить обґрунтованим і перспективним. Результати досліджень дають підстави визнати існування значного впливу методології та практики управлінського обліку на підвищення результативних показників діяльності господарюючих суб'єктів.

Проблемами управлінського обліку товарно-матеріальних цінностей займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема В.І. Бачинський, Ю. А. Верига, П.М. Гарасим, С.Ф. Голов, Ю.В. Єгорова, Г.П. Журавель, А. А. Мазаракі, Л.В. Нападовська, О.А. Полянська, М.С. Пушкар, А. М. Стерлигова, Н.В. Хоменко, П.Я. Хомин та ін. При цьому у більшості наукових праць зазначених авторів питання управлінського обліку товарно-матеріальних цінностей у місцях зберігання розкрито частково.

До першочергових питань, які виникають під час прогнозування системи постачання запасів сучасної бізнес структури, є визначення моменту, в який слід поповнювати наявні товарно-матеріальні цінності, щоб не допустити перебоїв у фінансово-господарській діяльності. Для задоволення даних потреб рекомендується застосовувати теорію управління запасами. Дана теорія визначає, що запас матеріалів у розпорядженні підприємства має складатися з двох частин: поточного запасу, який має витрачатися на покриття потреб виробництва, управління чи попиту покупців, та страхового запасу, який гарантує достатню наявність відповідного активу за умов можливих затримок поповнення чи оновлення запасів. За умов функціонування даної системи, для налагодження безперебійності роботи підприємства, здійснювати поповнення необхідних запасів слід через завезення наступної партії, замовлення на яку необхідно подавати в момент, коли поточний запас оборотних матеріальних

активів набуває свого мінімального значення (так звана точка повторного замовлення).

Загальна вартість товарно-матеріальних цінностей господарюючого суб'єкта складається з таких основних витрат:

- вартість придбання;
- витрати на замовлення;
- витрати на утримання.

Якщо змінити кількість замовлень, це може вплинути на різні типи витрат на придбання та зберігання наявних матеріальних запасів.

Більший розмір замовлення призводить до зниження витрат на замовлення, оскільки потрібно менше розміщувати замовлень, щоб покрити щорічний попит. Це, однак, призводить до збільшення витрат на утримання через збільшення обсягів наявних цінностей у місцях зберігання окремого господарюючого суб'єкта.

І навпаки, менший розмір замовлення призводить до зниження витрат на утримання через зниження середнього рівня наявних запасів. Однак, оскільки кожен раз замовляють меншу кількість товарно-матеріальних цінностей, необхідно збільшити кількість замовлень, щоб задовольнити річний попит, що призводить до більш високих витрат на замовлення. Зменшення розміру замовлення може також вплинути на вартість придбання через втрату торговельних знижок, що ґрунтуються на кількості замовлення.

Тому виникає питання, як знайти оптимальну кількість та час замовлення, що мінімізує загальні витрати на придбання та зберігання необхідних підприємству товарно-матеріальних цінностей.

Точка повторного замовлення (ТПЗ), також відома як рівень замовлення, - це рівень запасів, який запускає механізм повторного замовлення на поповнення господарюючим суб'єктом наявної кількості товарно-матеріальних цінностей.

На відміну від показника кількості економічного замовлення (кількість замовлення, яка мінімізує загальні витрати підприємства на запаси (КЕЗ)), який стосується того, який обсяг запасів необхідно замовити, точка замовлення визначає, коли слід розмістити замовлення на даний вид матеріальних цінностей.

Точка повторного замовлення - це, по суті, нормальне споживання запасів протягом середнього часу виконання замовлення плюс деякий страховий запас, якщо час виконання замовлення або використання на виробничі потреби, організацію процесу управління чи реалізацію товарно-матеріальних цінностей є змінними.

Якщо час виконання замовлення і використання товарно матеріальних цінностей є постійними, не буде ніяких дефіцитів і, отже, немає необхідності в підтримці страхового запасу для захисту від ризику. У таких випадках точка повторного замовлення розраховується за формулою 1.

$$\text{ТПЗ} = \text{СЧВЗ} * \text{СВ} \quad (1)$$

Однак, якщо час виконання замовлення або використання матеріальних цінностей є змінними, що зазвичай має місце розрахунок точки повторного замовлення запасів за формулою 2.

$$ТПЗ = СЧВЗ * СВ + СЗ \quad (2)$$

де: ТПЗ - точка повторного замовлення;

СЧВЗ - середній час виконання замовлення - це середня кількість днів, яке проходить між моментом розміщення замовлення і фактичним отриманням запасів від постачальника і наданням їх для споживання;

СВ - середнє використання - це середня норма споживання наявних запасів в день;

СЗ - страховий запас - це додаткові товарно-матеріальні цінності, необхідні для зниження ризику виникнення дефіциту в разі затримки доставки замовлення (наприклад, через перевищення середнього часу виконання замовлення) або використання запасів вище середнього рівня.

Часовий термін, необхідний для виконання замовлення і використання запасів впливатиме на рівень страхового запасу, який буде потрібно, щоб мінімізувати ризик вичерпання наявних на підприємстві товарно-матеріальних цінностей.

Розміщення замовлень в точці повторного замовлення гарантує, що необхідні запаси придуть вчасно, щоб гарантувати, що всі необхідні для організації виробничого процесу, реалізації матеріали (товари) матимуть місце у достатній кількості. Правильно визначена точка повторного замовлення, також допомагає уникнути господарюючому суб'єкту непотрібних витрат на зберігання запасів, які можуть виникнути в результаті занадто раннього розміщення замовлень, що призводить до накопичення у місцях зберігання зайвих товарно-матеріальних цінностей.